

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของท้องที่และการผลิตหัตถยานางิ จังหวัดนครปฐม

ลักษณะทั่วไปของพื้นที่ที่ทำการศึกษ

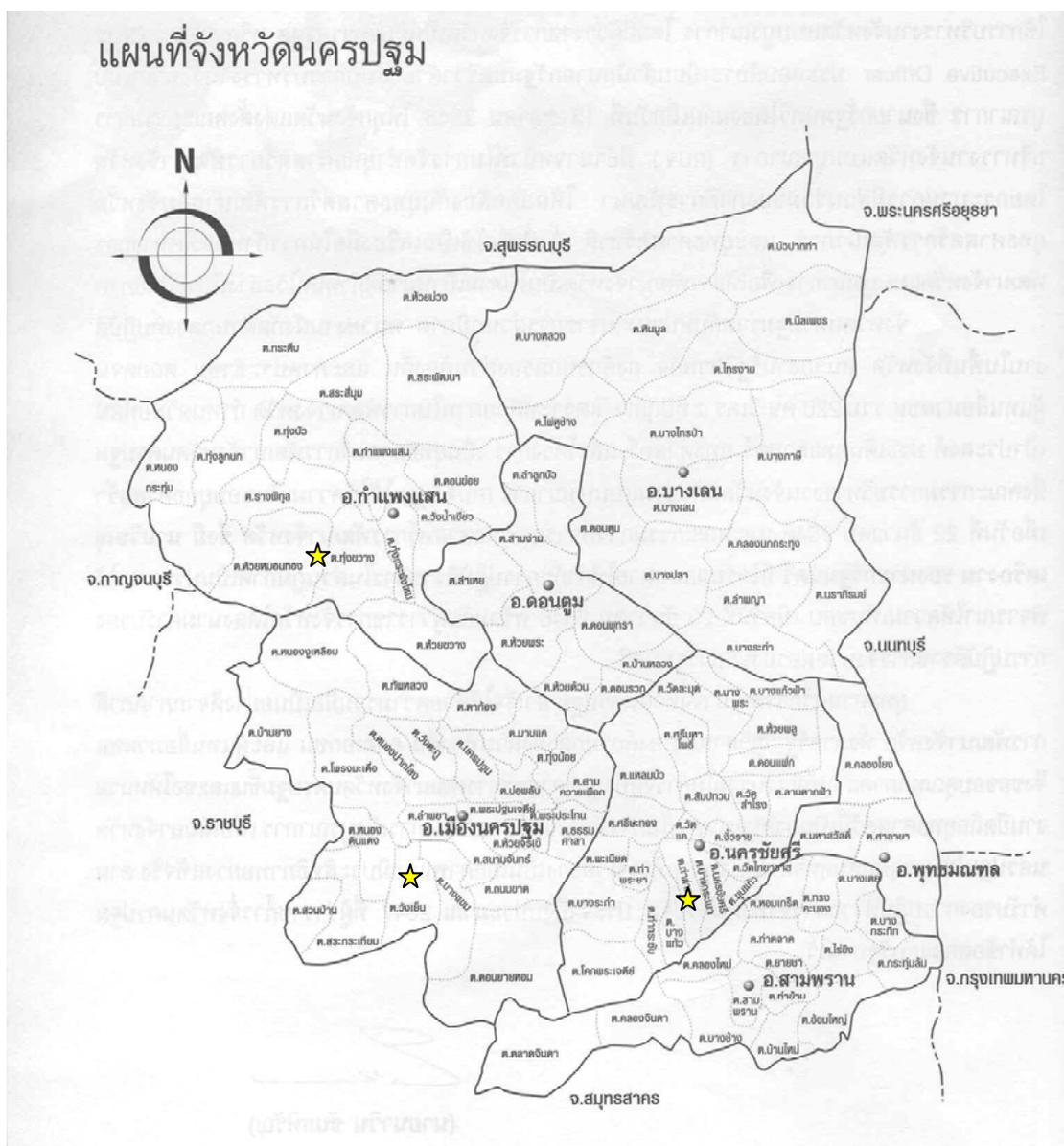
ในบทนี้ เป็นผลการศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิต ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนปัญหาของเกษตรกรที่ลงทุนในการผลิตหัตถยานางิ จังหวัดนครปฐม

สภาพภูมิประเทศและสภาพทั่วไปของจังหวัดนครปฐม

จังหวัดนครปฐม ตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางของประเทศ ห่างจากกรุงเทพมหานคร 58 กิโลเมตร เมืองนครปฐมเดิมตั้งอยู่ริมทะเล เป็นเมืองเก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย เจริญรุ่งเรืองมากในสมัยทวารวดี เพราะเป็นราชธานีที่สำคัญมีหลักฐานเชื่อว่าพุทธศาสนาและอารยธรรมจากอินเดียเผยแพร่เข้ามาที่นครปฐมเป็นแห่งแรก นครปฐมจึงเป็นศูนย์กลางของความเจริญ มีชนชาติต่างๆ อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมาก ต่อมาเกิดความแห้งแล้งขึ้นในเมืองนครปฐม เพราะกระแสน้ำที่ไหลผ่านตัวเมืองเปลี่ยนเส้นทาง ประชาชนจึงอพยพไปตั้งหลักแหล่งอยู่ริมน้ำและสร้างเมืองใหม่ขึ้นชื่อ “นครชัยศรี” หรือ “ศิริชัย” นครปฐมจึงกลายเป็นเมืองร้างมาหลายร้อยปี จนกระทั่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะที่ยังทรงผนวชได้เสด็จธุดงค์ไปพบพระปฐมเจดีย์ ทรงเห็นว่าเป็นเจดีย์องค์ใหญ่ไม่มีที่ไหนจะเทียบเท่า เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้นครองราชย์ จึงโปรดเกล้าฯ ให้ก่อสร้างเจดีย์แบบลังกาครอบเจดีย์องค์เดิมไว้ ทรงปฏิสังขรณ์สิ่งต่างๆ ในบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ให้มีสภาพดี และโปรดเกล้าฯ ให้ขุดคลองเจดีย์บูชา เพื่อให้การคมนาคมสะดวกขึ้น ต่อมาถึงรัชสมัยรัชกาลที่ 5 ได้เริ่มทำทางรถไฟสายใต้ แต่ตอนนั้นเมืองนครปฐมยังเป็นป่ารกอยู่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองจากตำบลท่านา อำเภอนครชัยศรี มาตั้งที่บริเวณพระปฐมเจดีย์เหมือนที่เคยตั้งมาแล้วในสมัยโบราณ เมืองนครปฐมจึงตั้งอยู่ต่อมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

อาณาเขตและการปกครอง

จังหวัดนครปฐม มีเนื้อที่ 2,168.327 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอกำแพงแสน อำเภอนครชัยศรี อำเภอบางเลน อำเภอสามพราน อำเภอดอนตูม และอำเภอพุทธมณฑล และมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้คือ (ภาพที่ 3.1)

ภาพที่ 3.1 แผนที่จังหวัดนครปฐม

ที่มา: จังหวัดนครปฐม (2550)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ จังหวัดสุพรรณบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ จังหวัดสมุทรสาคร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ จังหวัดนนทบุรีและกรุงเทพมหานคร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ จังหวัดกาญจนบุรีและจังหวัดราชบุรี

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่าน มีเนื้อที่ทั้งหมด 2,168.327 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,355,204 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะกับการทำการเกษตร จึงจัดได้ว่าจังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดที่อุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่ง และอยู่ไม่ห่างจากกรุงเทพมหานครมากนัก

เศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดนครปฐม รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับอาชีพ และผลผลิตทางการเกษตร เช่น การทำนา ทำสวนผลไม้ พืชไร่ และการเลี้ยงสัตว์ ที่สำคัญได้แก่ การทำสวนส้มโอ มะพร้าว การเลี้ยงสุกร เป็ด ไก่ โค เป็นต้น

สังคม

ลักษณะพื้นฐานทางสังคมโดยทั่วไป มีความสงบเรียบร้อย ประชาชนมีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา และภาษาที่ใช้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

การคมนาคม

นครปฐมเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร การคมนาคมสะดวกสบาย สามารถเดินทางไปยังจังหวัดใกล้เคียงด้วยเวลาอันรวดเร็ว เนื่องจากมีเส้นทางคมนาคมที่ดีที่สุดจังหวัดหนึ่งของประเทศ การเดินทางจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ส่วนบุคคลผู้ตัวจังหวัดนครปฐมสามารถใช้เส้นทางสายบางแควตามถนนเพชรเกษม หรือใช้เส้นทางสายปิ่นเกล้า-นครชัยศรี ซึ่งใช้เวลา 40 นาที ด้วยความเร็วปกติธรรมดา นอกจากนี้การเดินทางโดย ทางรถไฟก็เป็นที่ยอมรับของ

นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก แล้วได้ชมธรรมชาติสองข้างทางของสวนผลไม้ และไม้ดอกนานาชนิด อีกด้วย (จีไอซีที, 2550)

สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

สินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ของจังหวัดนครปฐม มีอยู่หลายชนิด เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไป ได้แก่ กรอบรูปการละเล่นพื้นบ้าน กรอบรูปดอกไม้ ประดิษฐ์จากผ้าใยบัว กรอบรูปมโหรี กระจีบบเชียว กล้วยกรอบแก้ว กล้วยกรอบทอง และเห็ดยานางิสต เป็นต้น

สภาพทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรตัวอย่างผู้ผลิตเห็ดยานางิ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาลักษณะการผลิตเห็ดยานางิเพื่อการค้าของเกษตรกรในจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นสินค้าที่มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจของจังหวัด โดยได้ศึกษาจากเกษตรกรตัวอย่างจำนวน 7 ราย โดยแบ่งออกเป็น ฟาร์มขนาดเล็ก จำนวน 3 ราย ฟาร์มขนาดกลาง จำนวน 3 ราย และฟาร์มขนาดใหญ่ 1 ราย แล้วนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยในแต่ละขนาดของฟาร์ม

ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิต ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนปัญหาของเกษตรกรตัวอย่างที่ทำการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรตัวอย่างผู้ผลิตเห็ดยานางิ จังหวัดนครปฐม

ฟาร์มเห็ดยานางิขนาดเล็ก

จากการสำรวจพบว่า เจ้าของฟาร์มเห็ดยานางิขนาดเล็ก ฟาร์มที่ 1 มีการผลิตเห็ดยานางิ จำนวน 10,000 ก้อน เป็นเพศหญิง มีอายุน้อยกว่า 30 ปี เมื่อพิจารณาสถานภาพของเจ้าของฟาร์มแล้วพบว่าเกษตรกรเป็น โสด นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาของเจ้าของฟาร์มอยู่ในระดับปริญญาตรี เมื่อพิจารณาจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแล้วพบว่า มีสมาชิก 4 คน เป็นชาย 3 คน และหญิง 1 คน มีแรงงานจ้างประจำในการผลิตเห็ดยานางิจำนวน 5 คน ส่วนการจ้างแรงงานจ้างแบบชั่วคราวไม่มี

เมื่อสำรวจถึงประสบการณ์ในการผลิตเห็ดยานางิของเกษตรกรพบว่าเจ้าของฟาร์มเคยได้รับการฝึกอบรมมาก่อน โดยเหตุจูงใจในการผลิตเห็ดยานางิคือ มีความสนใจ ส่วนพื้นที่ที่ใช้ในการผลิตเห็ดยานางิเป็นพื้นที่ของตนเองขนาด 2 งาน ซึ่งมีการปรับพื้นที่ก่อนก่อสร้างโรงเรือน

ฟาร์มที่ 2 มีการผลิตเห็ดยานางิจำนวน 10,000 ก้อน เป็นเพศชาย โดยมีอายุในช่วง 30-39 ปี เมื่อพิจารณาสถานภาพของเจ้าของฟาร์มแล้วพบว่าเกษตรกรสมรสแล้ว นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาของเจ้าของฟาร์มอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อพิจารณาจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแล้วพบว่า มีสมาชิก 4 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 2 คน มีแรงงานจ้างประจำในการผลิตเห็ดยานางิจำนวน 2 คน ส่วนการจ้างแรงงานจ้างแบบชั่วคราวไม่มี เมื่อสำรวจถึงประสบการณ์ในการผลิตเห็ดยานางิของเกษตรกรพบว่าเจ้าของฟาร์มไม่เคยได้รับการฝึกอบรมมาก่อน โดยเหตุจูงใจในการผลิตเห็ดยานางิคือราคาเห็ดยานางิมีราคาสูง ส่วนพื้นที่ที่ใช้ในการผลิตเห็ดยานางิเป็นพื้นที่ของตนเอง 1.5 งาน ซึ่งมีการปรับพื้นที่ก่อนก่อสร้างโรงเรือน

ฟาร์มที่ 3 มีการผลิตเห็ดยานางิจำนวน 10,000 ก้อน เป็นเพศชาย โดยมีอายุในช่วง 40-50 ปี เมื่อพิจารณาสถานภาพของเจ้าของฟาร์มแล้วจะพบว่าเกษตรกรสมรสแล้ว นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาของเจ้าของฟาร์มอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อพิจารณาจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแล้วพบว่า มีสมาชิก 4 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 2 คน มีแรงงานจ้างประจำในการผลิตเห็ดยานางิจำนวน 1 คน ส่วนการจ้างแรงงานจ้างแบบชั่วคราวในการผลิตเห็ดยานางิจำนวน 7 คน เมื่อสำรวจถึงประสบการณ์ในการผลิตเห็ดยานางิของเกษตรกรพบว่าเจ้าของฟาร์มไม่เคยได้รับการฝึกอบรมมาก่อน โดยเหตุจูงใจในการผลิตเห็ดยานางิมีความสนใจ ส่วนพื้นที่ที่ใช้ในการผลิตเห็ดยานางิเป็นพื้นที่ของตนเองจำนวน 1 ไร่ ซึ่งไม่มีการปรับพื้นที่ก่อนก่อสร้างโรงเรือน

สรุปภาพรวมของฟาร์มขนาดเล็กที่ได้สำรวจมีแรงงานครัวเรือนทั้งสิ้น 4 คน ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการทำฟาร์มเห็ดมาก่อน นอกจากนี้ยังมีการจ้างแรงงานภายนอกมาช่วยในขั้นตอนการเพาะเห็ดด้วย ส่วนพื้นที่ทำฟาร์มมีเป็นของตนเอง โดยพื้นที่ที่ใช้ทำฟาร์มมีตั้งแต่ขนาด 1 งานครึ่งจนถึง 4 งาน สำหรับกำลังการผลิตของฟาร์มขนาดเล็กที่ศึกษานั้นอยู่ที่ 10,000 ก้อนต่อปี

ฟาร์มเห็ดยานางิขนาดกลาง

ส่วนเจ้าของฟาร์มเห็ดยานางิขนาดกลาง ฟาร์มที่ 1 มีการผลิตเห็ดยานางิจำนวน 30,000 ก้อน เป็นเพศหญิง โดยมีอายุมากกว่า 50 ปี เมื่อพิจารณาสถานภาพของเจ้าของฟาร์มแล้วพบว่า เกษตรกรสมรสแล้ว นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาของเจ้าของฟาร์มอยู่ในระดับประถมศึกษา เมื่อพิจารณาจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแล้วพบว่า มีสมาชิก 6 คน เป็นชาย 3 คน และหญิง 3 คน มีแรงงานจ้างประจำในการผลิตเห็ดยานางิจำนวน 2 คน ไม่มีการจ้างแรงงานจ้างแบบชั่วคราวในการผลิตเห็ดยานางิ เมื่อสำรวจถึงประสบการณ์ในการผลิตเห็ดยานางิของเกษตรกรพบว่าเจ้าของฟาร์มเคยได้รับการฝึกอบรมมาก่อน โดยเหตุจูงใจในการผลิตเห็ดยานางิคือได้รับการส่งเสริม ส่วนพื้นที่ที่ใช้ในการผลิตเห็ดยานางิเป็นพื้นที่ของตนเองจำนวน 1 ไร่ พื้นที่เช่าจำนวน 2 งาน ซึ่งมีการปรับพื้นที่ก่อนก่อสร้างโรงเรือน

ฟาร์มที่ 2 มีการผลิตเห็ดยานางิจำนวน 30,000 ก้อน เป็นเพศชาย โดยมีอายุในช่วง 40-50 ปี เมื่อพิจารณาสถานภาพของเจ้าของฟาร์มแล้วพบว่าเกษตรกรสมรสแล้ว นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาของเจ้าของฟาร์มอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อพิจารณาจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแล้วพบว่า มีสมาชิก 5 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 3 คน มีแรงงานจ้างประจำในการผลิตเห็ดยานางิจำนวน 2 คน และมีการจ้างแรงงานจ้างแบบชั่วคราวในการผลิตเห็ดยานางิจำนวน 2 คน เมื่อสำรวจถึงประสบการณ์ในการผลิตเห็ดยานางิของเกษตรกรพบว่าเจ้าของฟาร์มไม่เคยได้รับการฝึกอบรมมาก่อน โดยเหตุจูงใจในการผลิตเห็ดยานางิคือมีความสนใจ ส่วนพื้นที่ที่ใช้ในการผลิตเห็ดยานางิเป็นพื้นที่ของตนเองจำนวน 1 ไร่ 2 งาน พื้นที่เช่าจำนวน 2 งาน ซึ่งมีการปรับพื้นที่ก่อนก่อสร้างโรงเรือน

ฟาร์มที่ 3 มีการผลิตเห็ดยานางิจำนวน 30,000 ก้อน เป็นเพศชาย โดยมีอายุในช่วง 40-50 ปี เมื่อพิจารณาสถานภาพของเจ้าของฟาร์มแล้วพบว่าเกษตรกรสมรสแล้ว นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาของเจ้าของฟาร์มอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อพิจารณาจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแล้วพบว่า มีสมาชิก 3 คน เป็นชายทั้ง 3 คน มีแรงงานจ้างประจำในการผลิตเห็ดยานางิจำนวน 4 คน ไม่มีการจ้างแรงงานจ้างแบบชั่วคราวในการผลิตเห็ดยานางิ เมื่อสำรวจถึงประสบการณ์ในการผลิตเห็ดยานางิของเกษตรกรพบว่าเจ้าของฟาร์มไม่เคยได้รับการฝึกอบรมมาก่อน โดยเหตุจูงใจในการผลิตเห็ดยานางิคือมีความสนใจ ส่วนพื้นที่ที่ใช้ในการผลิตเห็ดยานางิเป็นพื้นที่ของตนเองจำนวน 4 ไร่ ซึ่งมีการปรับพื้นที่ก่อนก่อสร้างโรงเรือน

สรุปภาพรวมของฟาร์มขนาดกลางที่ได้สำรวจมีแรงงานครัวเรือนอยู่ระหว่าง 3-6 คน ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการทำฟาร์มเห็ดมาก่อน นอกจากนี้ยังมีการจ้างแรงงานภายนอกมาช่วยในขั้นตอนการเพาะเห็ดด้วย สำหรับพื้นที่ทำฟาร์มนั้นฟาร์มตัวอย่างที่ 1 และ 2 มีพื้นที่เป็นของตนเอง 1 ไร่ และพื้นที่เช่า 2 งาน ส่วนฟาร์มตัวอย่างที่ 3 ใช้พื้นที่ของตนเองทั้งสิ้น 4 ไร่ สำหรับกำลังการผลิตของฟาร์มขนาดกลางที่ศึกษานั้นอยู่ที่ 30,000 ก้อนต่อปี

ฟาร์มเห็ดยานางิขนาดใหญ่

ฟาร์มเห็ดยานางิขนาดใหญ่ มีการผลิตเห็ดยานางิจำนวน 150,000 ก้อน เจ้าของฟาร์มเป็นเพศชาย มีอายุในช่วง 40-50 ปี เมื่อพิจารณาสถานภาพของเจ้าของฟาร์มแล้วพบว่าเกษตรกรสมรสแล้ว นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาของเจ้าของฟาร์มอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อพิจารณาจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแล้วพบว่า มีสมาชิก 8 คน เป็นชาย 3 คน และหญิง 5 คน ไม่มีแรงงานจ้างประจำในการผลิตเห็ดยานางิ มีการจ้างแรงงานจ้างแบบชั่วคราวในการผลิตเห็ดยานางิจำนวน 5 คน เมื่อสำรวจถึงประสบการณ์ในการผลิตเห็ดยานางิของเกษตรกรพบว่าเจ้าของฟาร์มไม่เคยได้รับการฝึกอบรมมาก่อน โดยเหตุจูงใจในการผลิตเห็ดยานางิคือมีความสนใจ ส่วนพื้นที่ที่ใช้ในการผลิตเห็ดยานางิเป็นพื้นที่ของตนเองจำนวน 2 ไร่ ซึ่งไม่มีการปรับพื้นที่ก่อนก่อสร้างโรงเรือน

การผลิตเห็ดยานางิ

เห็ดยานางิ(Yanagimatsutake) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Pholiota Cylindracea*

ลักษณะวิทยา

หมวกเห็ดมีลักษณะค่อนข้างกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 4-10 เซนติเมตร ดอกเห็ดที่ออกใหม่จะมีลักษณะกลม ขนาดเล็ก ตรงกลางหมวกจะนูนสูงขึ้นมา ดอกจะมีสีน้ำตาลเข้ม มีเชื้อหุ้มสีขาวอยู่บริเวณใต้หมวก เมื่อดอกเห็ดแก่สีของหมวกจะซีดลงเป็นสีน้ำตาลอ่อน ตรงกลางหมวกที่เคยนูนจะยุบและแบนราบ ขนาดดอกจะขยายใหญ่ขึ้นจนเชื้อหุ้มส่วนกลางล่างได้ดอกเห็ดจะฉีกขาด แล้วเปลี่ยนแปลงเป็นวงแหวนสีน้ำตาลเข้มติดอยู่ที่ก้านดอกเห็ด เมื่อดอกเห็ดแก่เต็มทีวงแหวนนี้จะเห็นไม่ชัดเจน (ภาพที่ 3.2)

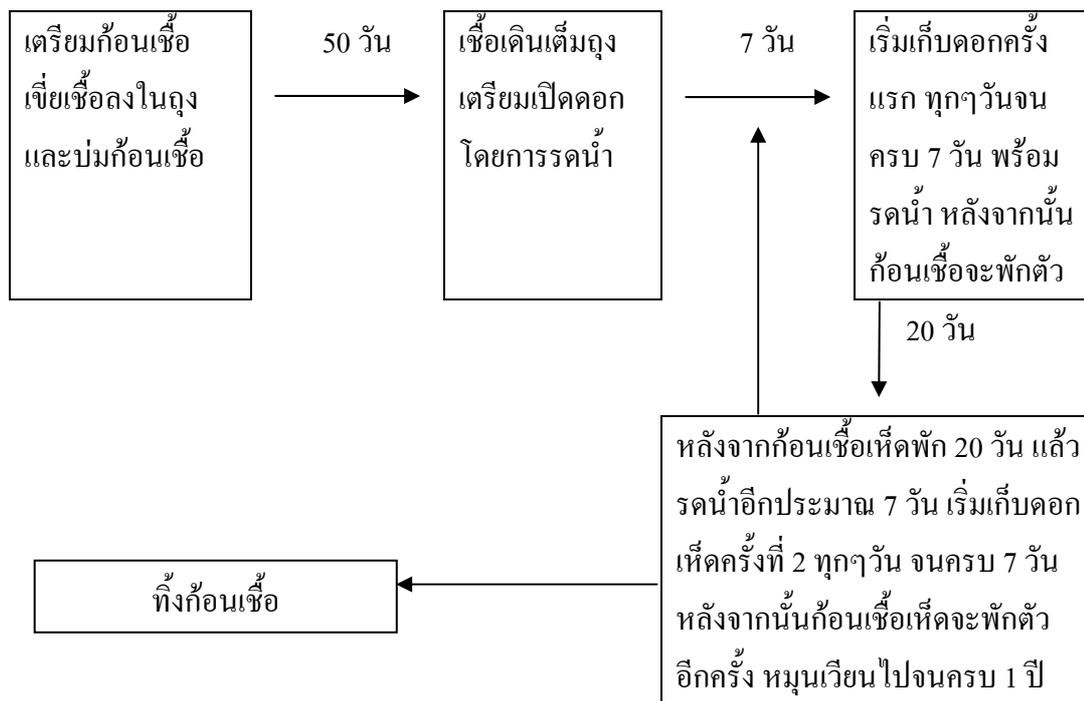
ภาพที่ 3.2 เห็ดนางฟ้า

ที่มา: จากการสำรวจ

สปอร์ที่ครีบกี้เห็ดมีลักษณะกลมรีเป็นรูปไข่ สีน้ำตาลเข้ม ส่วนก้านดอกจะกลมและค่อนข้างยาวประมาณ 5-11 เซนติเมตร มีสีขาวย แต่จะมีเส้นสีน้ำตาลแทรกอยู่ ดอกอาจเกิดเป็นดอกเดี่ยวหรือเป็นกลุ่มก็ได้ การเก็บเกี่ยวจะทำได้ง่าย เนื่องจากส่วนรากยึดติดกับวัสดุเพาะเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ไม่ติดแน่นเหมือนเห็ดบางชนิด (อะกรี - พรอด, 2550)

วงจรการผลิตเห็ดนางฟ้าของเกษตรกรตัวอย่าง ในจังหวัดนครปฐม

จากการสำรวจข้อมูลด้านการผลิต พบว่าช่วงการผลิตเห็ดนางฟ้าแบ่งการผลิตออกเป็น 4 ช่วง ช่วงแรกเป็นช่วงของการเตรียมก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้าให้พร้อมเปิดปากถุงเก็บดอก ระยะเวลาใช้เวลา 50 วัน ช่วงที่ 2 เป็นช่วงของการเตรียมเปิดดอกโดยการเปิดคอขวดออกแล้วรดน้ำ 7 วันก็จะเข้าสู่ช่วงที่ 3 ดอกจะออกครั้งที่ 1 ซึ่งหลังจากดอกออกวันแรกแล้ว สามารถเริ่มเก็บดอกได้ทุกๆ วันจนครบ 7 วัน จากนั้นก็เข้าสู่ช่วงที่ 4 เป็นช่วงที่ก้อนเชื้อจะเริ่มพักตัวอีกครั้งคือ 20 วัน แล้วเตรียมรดน้ำใหม่อีกครั้งเพื่อเตรียมเก็บดอกในครั้งที่ 2 เป็นไปแบบนี้จนครบระยะเวลา เก็บดอก 12 ครั้ง หรือภายในระยะเวลา 1 ปี (ก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้าหลังจากเปิดดอกครั้งที่ 1 จะมีอายุได้อีก 1 ปี) (ภาพที่ 3.3)

ภาพที่ 3.3 วงจรการผลิตเห็ดยานางิในรอบ 1 ปีการผลิต

ที่มา: จากการสำรวจ

รูปแบบการผลิตเห็ดยานางิของฟาร์มตัวอย่าง ในจังหวัดนครปฐม

การผลิตเห็ดยานางิ นั้น ในพื้นที่ที่ทำการศึกษานี้จะเป็นรูปแบบของการผลิตเห็ดยานางิในถุงพลาสติก วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตเห็ดยานางิในถุงพลาสติกที่สำคัญและจำเป็นได้แก่

1. หัวเชื้อเห็ดยานางิ
2. วัสดุเพาะที่ใช้เป็นหลัก คือ จีเลื่อย
3. วัสดุเสริมได้แก่ ดิเกลื้อ กากน้ำตาล รำข้าว ปูนขาว แป้งข้าวเหนียว อีเอ็มจุลินทรีย์
4. อุปกรณ์ที่ใช้ในการเพาะเห็ดในถุง ได้แก่ ถุงพลาสติก ฝ้าย คอขวด
5. เตอบกิ่งเนื้อ
6. โรงเรือนบ่มกิ่งเนื้อ และเปิดดอก ขนาดของโรงเรือนขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่บริเวณรอบๆบ้านตามความเหมาะสม

ลักษณะการผลิตเห็ดชานาจิของเกษตรกรตัวอย่าง ในจังหวัดนครปฐม

1. การทำถุงก้อนเชื้อ เริ่มจากการผสมระหว่างขี้เลื่อย และอาหารเสริม และปูนขาวลงไป คลุกเคล้าให้เข้ากัน แล้วเติมน้ำลงไปให้ความชื้นเหมาะสม บรรจุลงในถุงพลาสติกทนความร้อน แล้วใช้ไม้ปลายแหลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.5-1.0 นิ้ว เจาะรูตรงกลางถุงให้ลึกประมาณครึ่งถุง ใส่คอขวดจุกสำลีแล้วหุ้มด้วยฝาครอบพลาสติกปิดจุกสำลีกันเปียก วัสดุผลิตที่เตรียมไว้นี้เรียกว่า ถุงอาหารผสม โดยภาพของก้อนเชื้อเห็ดที่บรรจุใส่ถุงแล้ว แสดงในภาพที่ 3.4

2. นึ่งถุงอาหารผสม เพื่อเป็นการฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ในถุงอาหารผสม ให้นำไปนึ่งแบบ พาสเจอร์ไรเซชัน (pasteurization) ด้วยหม้อนึ่งไม้อัดความดัน อุณหภูมิในหม้อนึ่งประมาณ 100 องศาเซลเซียส นาน 2 ชั่วโมง

3. ใส่หัวเชื้อเห็ดชานาจิ เมื่อถุงอาหารผสมได้ผ่านการนึ่งฆ่าเชื้อจุลินทรีย์แล้ว ทิ้งไว้ให้เย็น ก่อน แล้วใส่หัวเชื้อเห็ดชานาจิ จากนั้นนำไปบ่มไว้ในโรงเรือนที่มีอุณหภูมิประมาณ 25-30 องศาเซลเซียส รอให้เชื้อเดินเต็มถุงประมาณ 50 วัน

4. การปฏิบัติในช่วงเปิดดอก เมื่อเส้นใยเดินเต็มถุง สังเกตเห็นสีน้ำตาลเข้ม ถอดจุกสำลีเพื่อ เปิดดอก แล้วรดน้ำ รดประมาณ 7 วัน ดอกจะเริ่มออกครั้งแรก

5. การเก็บดอก จะกระทำไปเรื่อยๆ อีก 7 วัน เก็บดอกทุกๆ 4 ชั่วโมงต่อครั้ง หลังจากที่ได้ดอก ออกครบ 7 วัน แล้วก้อนเชื้อก็จะพักอีกประมาณ 20 วัน หลังจากนั้นก็เริ่มรดน้ำต่อ แล้วจะเริ่มออก ดอกครั้งใหม่ หมุนเวียนไปอย่างนี้จนครบ 1 ปี การผลิต แสดงดังภาพที่ 3.3

ภาพที่ 3.4 ก่อนเชื้อเห็ดขานางิที่บรรจุใส่ถุงแล้ว
ที่มา: จากการสำรวจ

สภาพปัญหาการผลิตและการตลาดของเกษตรกรตัวอย่างผู้ผลิตเห็ดขานางิ ในจังหวัดนครปฐม

จากการสำรวจพบว่า เกษตรกรทุกรายทั้งฟาร์มขนาดเล็ก ฟาร์มขนาดกลาง และฟาร์มขนาดใหญ่ ไม่ค่อยพบปัญหาด้านการผลิต แต่ปัญหาที่พบ คือ มีหนูเข้ามากัดกินผลผลิตในช่วงการเก็บเกี่ยว รองลงมาคือการขาดแคลนขี้เลื่อย จะพบทุกฟาร์มเช่นกัน

เมื่อศึกษาถึงปัญหาด้านการตลาดแล้วพบว่า ไม่พบปัญหาทั้งเรื่องของราคาเห็ดขานางิเพราะเกษตรกรพอใจเรื่องของราคา ส่วนการขายเห็ดขานางิก็มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงฟาร์มทุกครั้ง และการชำระเงินก็มีการจ่ายเป็นเงินสด

ลักษณะของการลงทุนผลิตเห็ดยานางในแต่ละฟาร์ม

ลักษณะการลงทุนของฟาร์มขนาดเล็ก

ที่ดิน

ที่ดินที่ใช้ในการทำฟาร์มเห็ดยานางเป็นที่ดินของตนเองจำนวน 1 ไร่ และค่าใช้ที่ดินเท่ากับ 2,500.00 บาท โดยเป็นการคิดจากอัตราค่าเช่าที่ดินในท้องถิ่นนั้นเท่ากับ 2,500.00 บาทต่อไร่ต่อปี

ลักษณะโรงเรือน

ฟาร์มขนาดเล็กจะมีโรงเรือนจำนวน 2 หลัง (ขนาด 4 x 8 เมตร ซึ่งบรรจุก้อนเชื้อได้ 5,000 ก้อนต่อหลัง) ราคาหลังละ 35,000.00 บาท รวมมูลค่า 70,000.00 บาท ลักษณะโรงเรือนจะเป็นเสาปูน หลังคามุงจาก ผนังก่อสร้างด้วยอิฐบล็อก อายุการใช้งาน 10 ปี มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งานเท่ากับ 10,000.00 บาท (ตารางที่ 3.1) ซึ่งภาพของโรงเรือนแสดงในภาพที่ 3.5

ภาพที่ 3.5 โรงเรือนเพาะเห็ดยานาง

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางที่ 3.1 รายการสินทรัพย์ของฟาร์มตัวอย่างขนาดเล็ก จังหวัดนครปฐม

รายการ	จำนวน	ราคา (บาท)	มูลค่า (บาท)	อายุ (ปี)	ค่าซ่อมแซม ต่อปี (บาท)	ค่าเสื่อม ต่อปี (บาท)	มูลค่าซาก (บาท)
โรงเรือน (หลัง)	2	35,500.00	70,000.00	10	3,000.00	6,000.00	10,000.00
รถเข็น (คัน)	2	2,400.00	4,800.00	10	-	430.00	500.00
จอบ (ด้าม)	2	100.00	200.00	5	-	40.00	-
มีด (เล่ม)	5	20.00	100.00	5	-	20.00	-
พลั่ว (ด้าม)	2	80.00	160.00	5	-	32.00	-
บัวรดหรือน้ำถังน้ำ (อัน)	2	39.00	78.00	5	-	15.60	-
สายยาง (ม้วน)	5	200.00	1,000.00	5	-	200.00	-
ตะกร้า (ใบ)	3	30.00	90.00	5	-	18.00	-
แข่ง (ใบ)	10	100.00	1,000.00	5	-	200.00	-
เตาตั้ง	1	26,000.00	26,000.00	10	-	2,200.00	4,000.00
คอกขวด (ชิ้น)	10,000	0.10	1,000.00	10	-	100.00	-
เครื่องผสม	1	40,000.00	40,000.00	10	-	3,400.00	6,000.00
รวม			144,428.00			12,655.60	20,500.00

ที่มา: จากการสำรวจ

รถเข็น

เป็นแบบสองล้อ มี 2 คัน ราคาคันละ 2,400.00บาท รวมมูลค่า 4,800.00 บาท อายุการใช้งาน 10 ปี มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งานเท่ากับ 500.00 บาท (ตารางที่ 3.1)

จอบ

จอบใช้เป็นอุปกรณ์สำคัญในการผสมส่วนผสมต่าง ๆ ของก้อนเชื้อ โดยฟาร์มขนาดเล็กมีจอบ 2 ด้าม ราคาด้ามละ 100.00 บาท รวมมูลค่า 200.00 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.1)

มีด

ใช้สำหรับเก็บเกี่ยวผลผลิต ตัดทำความสะอาด หรือกิจกรรมอื่น โดยฟาร์มขนาดเล็กมีการใช้ 5 เล่ม ราคาเล่มละ 20.00 บาท รวมมูลค่า 100.00 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.1)

ปลั้ว

ใช้ในการผสมส่วนผสมของก้อนเชื้อเห็ดขานางิ โดยฟาร์มขนาดเล็กมีปลั้ว 2 ค้ำม ราคาค้ำมละ 80.00 บาท รวมมูลค่า 160.00 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.1)

บัวรดน้ำ

มีบัวรดน้ำหรือถังน้ำเพื่อรดน้ำในระหว่างการผสมก้อนเชื้อเห็ดขานางิและกิจกรรมอื่น จำนวน 2 ถัง ราคาถังละ 39.00 บาท รวมมูลค่า 78.00 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.1)

สายยาง

ฟาร์มขนาดเล็กใช้จำนวน 5 ม้วน (1 ม้วนเท่ากับ 10 เมตร) ราคา ม้วนละ 200.00 บาท รวมมูลค่า 1,000.00 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.1)

ตะกร้า

ใช้สำหรับเก็บผลผลิต ฟาร์มขนาดเล็กใช้จำนวน 3 ใบ ราคาใบละ 30 บาท รวมมูลค่า 90 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.1)

แข่ง

เป็นแข่งพลาสติก โดยฟาร์มขนาดเล็กใช้จำนวน 10 ใบ ราคาใบละ 100.00 บาท รวมมูลค่า 1,000.00 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.1)

เตาตั้ง

ใช้สำหรับนั่งเชื้อ โดยฟาร์มขนาดเล็กมีเตาตั้ง 1 เตา ราคาเตาละ 26,000 บาท รวมมูลค่า 26,000 บาท อายุการใช้งาน 10 ปี มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งานเท่ากับ 4,000 บาท (ตารางที่ 3.1)

คอกขูด

ใช้สวมคอกขูด มีลักษณะเป็นจุกพลาสติก โดยใช้ในขั้นตอนการนั่งเชื้อ ซึ่งหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการนั่ง เกษตรกรก็จะนำก้อนเชื้อไปพักที่โรงเรือน หลังจากเข้าสู่ช่วงการเปิดดอกก็จะดึงคอกขูดออกและเก็บคอกขูดไว้ จากนั้นจะนำมาใช้ในการนั่งเชื้อครั้งต่อไป โดยในฟาร์มขนาดเล็กมีการใช้คอกขูดจำนวน 10,000 ชิ้น ราคาชิ้นละ 0.10 บาท รวมมูลค่า 1,000.00 บาท มีอายุการใช้งาน 10 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.1)

เครื่องผสม

ในฟาร์มขนาดเล็ก ใช้จำนวน 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 40,000 บาท รวมมูลค่า 40,000 บาท มีอายุการใช้งาน 10 ปี มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน 6,000 บาท (ตารางที่ 3.1)

ลักษณะการลงทุนของฟาร์มขนาดกลางที่ดิน

ที่ดินที่ใช้ในการทำฟาร์มเห็ดขยายงานเป็นที่ดินของตนเองจำนวน 1 ไร่ และค่าใช้ที่ดินเท่ากับ 2,500.00 บาท โดยเป็นการคิดจากอัตราค่าเช่าที่ดินในท้องถิ่นนั้นเท่ากับ 2,500.00 บาทต่อไร่ต่อปี

ลักษณะโรงเรือน

มีโรงเรือนจำนวน 6 หลัง (ขนาด 4 x 8 เมตร ซึ่งบรรจุก้อนเชื้อได้ 5,000 ก้อนต่อหลัง) ราคาหลังละ 40,000.00 บาท รวมมูลค่า 240,000.00 บาท ลักษณะโรงเรือนจะเป็นเสาปูน หลังคามุงจาก ผนังก่อสร้างด้วยอิฐบล็อก อายุการใช้งาน 10 ปี มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งานเท่ากับ 30,000.00 บาท (ตารางที่ 3.2)

รถเข็น

มีรถเข็น 2 คัน ราคาคันละ 2,500.00 บาท รวมมูลค่า 5,000.00 บาท อายุการใช้งาน 10 ปี มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งานเท่ากับ 100.00 บาท (ตารางที่ 3.2)

จอบ

จอบใช้เป็นอุปกรณ์สำคัญในการผสมส่วนผสมต่าง ๆ ของก้อนเชื้อ โดยฟาร์มขนาดกลางมีจอบ 2 คัน ราคาคันละ 100.00 บาท รวมมูลค่า 200.00 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.2)

มีด

ใช้สำหรับตัดผลผลิต ตัดทำความสะอาด หรือกิจกรรมอื่น โดยฟาร์มขนาดกลางมีการใช้ 5 เล่ม ราคาเล่มละ 20.00 บาท รวมมูลค่า 100.00 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.2)

พลั่ว

ใช้ในการผสมส่วนผสมของก้อนเชื้อเห็ดชานาจิ โดยฟาร์มขนาดกลางมีพลั่ว 4 คัน ราคาคันละ 80.00 บาท รวมมูลค่า 320.00 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 รายการสินทรัพย์ของฟาร์มตัวอย่างขนาดกลาง จังหวัดนครปฐม

รายการ	จำนวน	ราคา (บาท)	มูลค่า (บาท)	อายุ (ปี)	ค่าซ่อมแซม ต่อปี (บาท)	ค่าเสื่อมต่อ ปี (บาท)	มูลค่าซาก (บาท)
โรงเรือน (หลัง)	6	40,000.00	240,000.00	10	-	21,000.00	30,000.00
รถเข็น (คัน)	2	2,500.00	5,000.00	10	-	490.00	100.00
จอบ (ด้าม)	2	100.00	200.00	5	-	40.00	-
มีด (ด้าม)	10	10.00	100.00	5	-	20.00	-
พลั่ว (ด้าม)	4	80.00	320.00	5	-	64.00	-
บัวรดหรือถังน้ำ(อัน)	4	35.00	140.00	5	-	28.00	-
สายยาง (ม้วน)	7	220.00	1,540.00	5	-	308.00	-
ตะกร้า (ใบ)	5	50.00	250.00	5	-	50.00	-
แข่ง (ใบ)	30	100.00	3,000.00	5	-	600.00	-
เตาตั้ง	1	32,000.00	32,000.00	10	-	2,700.00	5,000.00
คอกขวด (ชิ้น)	30,000	0.10	3,000.00	10	-	300.00	-
เครื่องผสม	1	40,000.00	40,000.00	10	-	3,400.00	6,000.00
รวม			325,550.00			29,000.00	41,100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

บัวรดน้ำ

มีบัวรดน้ำหรือถังน้ำเพื่อรดน้ำในระหว่างการผสมก้อนเชื้อเห็ดขยายและกิจกรรมอื่นจำนวน 4 ถัง ราคาถังละ 35.00 บาท รวมมูลค่า 140.00 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.2)

สายยาง

ฟาร์มขนาดกลางใช้จำนวน 7 ม้วน (1 ม้วนเท่ากับ 10 เมตร) ราคา ม้วนละ 220.00 บาท รวมมูลค่า 1,540.00 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.2)

ตะกร้า

ใช้สำหรับเก็บผลผลิต ฟาร์มขนาดเล็กใช้จำนวน 5 ใบ ราคาใบละ 50.00 บาท รวมมูลค่า 250.00 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.2)

เข่ง

เป็นเข่งพลาสติก โดยฟาร์มขนาดกลางใช้จำนวน 30 ใบ ราคาใบละ 100.00 บาท รวมมูลค่า 3,000.00 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.2)

เตานึ่ง

ใช้สำหรับนึ่งเชื้อ โดยฟาร์มขนาดกลางมีเตานึ่ง 1 เตา ราคาเตาละ 32,000 บาท รวมมูลค่า 32,000 บาท อายุการใช้งาน 10 ปี มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งานเท่ากับ 5,000.00 บาท (ตารางที่ 3.2)

คอกขูด

ใช้สวมคอกขูด มีลักษณะเป็นจุกพลาสติก โดยใช้ในขั้นตอนการนึ่งเชื้อ ซึ่งหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการนึ่งเกษตรกรก็จะนำก้อนเชื้อไปพักที่โรงเรือน หลังจากเข้าสู่ช่วงการเปิดดอกก็จะดึงคอกขูดออกและเก็บคอกขูดไว้ จากนั้นจะนำมาใช้ในการนึ่งเชื้อครั้งต่อไป โดยในฟาร์มขนาดกลางมีการใช้คอกขูดจำนวน 30,000 ชิ้น ราคาชิ้นละ 0.10 บาท รวมมูลค่า 3,000.00 บาท มีอายุการใช้งาน 10 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.2)

เครื่องผสม

ในฟาร์มขนาดกลาง ใช้จำนวน 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 40,000 บาท รวมมูลค่า 40,000 บาท อายุการใช้งาน 10 ปี มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งานเท่ากับ 6,000.00 บาท (ตารางที่ 3.2)

ลักษณะการลงทุนของฟาร์มขนาดใหญ่

ที่ดิน

ที่ดินที่ใช้ในการทำฟาร์มเห็ดยานางิเป็นที่ดินของตนเองจำนวน 2 ไร่ และค่าใช้ที่ดินเท่ากับ 12,000.00 บาท โดยเป็นการคิดจากอัตราค่าเช่าที่ดินในท้องถิ่นนั้นเท่ากับ 6,000.00 บาทต่อไร่ต่อปี

โรงเรือน

จำนวนโรงเรือน 6 หลัง (ขนาด 8 x 20 เมตร ซึ่งบรรจุก้อนเชื้อได้ 25,000 ก้อนต่อหลัง) ราคาหลังละ 150,000 บาท รวมมูลค่า 900,000 บาท ลักษณะคล้ายโรงเรือนขนาดกลางและขนาดเล็ก แต่มีขนาดใหญ่กว่าและสร้างจากวัสดุคงทน โดยมุ่งหลังคาด้วยกระเบื้อง อายุการใช้งาน 10 ปี มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งานเท่ากับ 60,000.00 บาท (ตารางที่ 3.3)

เครื่องสูบน้ำ

ใช้สูบน้ำจากคลองชลประทาน 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 7,500 บาท มีอายุใช้งาน 10 ปี มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งานเท่ากับ 750.00 บาท (ตารางที่ 3.3)

ท่อพีวีซี

เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกับเครื่องสูบน้ำมีมูลค่า 5,010 บาท มีอายุการใช้งาน 10 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.3)

รถเข็น

เป็นแบบสองล้อโดย ฟาร์มขนาดใหญ่ มีรถเข็น 3 คัน ราคาคันละ 2,500.00 บาท รวมมูลค่า 7,500.00 บาท อายุการใช้งาน 10 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งานเนื่องจากการใช้งานบ่อย (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 รายการสินทรัพย์ของฟาร์มตัวอย่างขนาดใหญ่ จังหวัดนครปฐม

รายการ	จำนวน	ราคา (บาท)	มูลค่า (บาท)	อายุ (ปี)	ค่าซ่อมแซม ต่อปี (บาท)	ค่าเสื่อมต่อ ปี (บาท)	มูลค่า ซาก (บาท)
โรงเรือน (หลัง)	6	150,000	900,000	10	-	84,000.00	60,000.00
เครื่องสูบน้ำ (เครื่อง)	1	7,500	7,500	10	-	675.00	750.00
ท่อพีวีซี (เส้น)	167	30	5,010	10	-	501.00	-
รถเข็น (คัน)	3	2,500	7,500	10	-	750.00	-
จอบ (ด้าม)	4	100	400	5	-	80.00	-
มีด (เล่ม)	5	20	100	5	-	20.00	-
พลั่ว (ด้าม)	3	100	300	5	-	60.00	-
สายยาง (ม้วน)	100	200	20,000	5	-	4,000.00	-
ตะกร้า (ใบ)	12	80	960	5	-	192.00	-
เข่ง (ใบ)	100	150	15,000	5	-	3,000.00	-
เตาตั้ง	2	30,000	60,000	10	-	5,100.00	9,000.00
คอกขวด (ชิ้น)	150,000	0.1	15,000	10	-	1,500.00	-
เครื่องผสม	1	40,000	40,000	10	-	3,400.00	6,000.00
รวม			1,071,770			103,278.00	75,750.00

ที่มา: จากการสำรวจ

จอบ

เป็นอุปกรณ์สำคัญในการผสมส่วนผสมต่าง ๆ ของก้อนเชื้อ ฟาร์มขนาดใหญ่มีจอบ 4 ด้าม ราคาด้ามละ 100.00 บาท รวมมูลค่า 400.00 บาท อายุใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.3)

มีด

ใช้สำหรับตัดผลผลิต ตัดทำความสะอาด หรือกิจกรรมอื่น ฟาร์มขนาดใหญ่มีการใช้ 5 เล่ม ราคาเล่มละ 20.00 บาท รวมมูลค่า 100.00 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.3)

ปลั้ว

ใช้ในการผสมส่วนผสมของก้อนเชื้อเห็ดคานางิ โดยฟาร์มขนาดใหญ่มีปลั้ว 3 ค้ำม ราคา ค้ำมละ 100.00 บาท รวมมูลค่า 300.00 บาท อายุใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.3)

สายยาง

สายยางใช้สำหรับรดน้ำ โดยฟาร์มขนาดใหญ่ใช้ 100 ม้วน ราคา ม้วนละ 200.00 บาท รวม มูลค่า 20,000.00 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.3)

ตะกร้า

ตะกร้าใช้สำหรับเก็บผลผลิตมีการใช้ตะกร้า 12 ใบ ราคาใบละ 80.00 บาท รวมมูลค่า 960.00 บาท มีอายุใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.3)

เข่ง

มีลักษณะเป็นเข่งพลาสติก ใช้จำนวน 100 ใบ ราคาใบละ 150.00 บาท รวมมูลค่า 15,000.00 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.3)

เตาหนึ่ง

ฟาร์มขนาดใหญ่มีการใช้เตาหนึ่ง 2 เตา ราคาเตาละ 30,000.00 บาท รวมมูลค่า 60,000.00 บาท อายุใช้งาน 10 ปี มีมูลค่าซากเท่ากับ 9,000 บาท (ตารางที่ 3.3)

คอกขูด

ใช้สวมคอกขูด มีลักษณะเป็นจุกพลาสติก โดยใช้ในขั้นตอนการนึ่งเชื้อ ซึ่งหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการนึ่งเกษตรกรก็จะนำก้อนเชื้อไปพักที่โรงเรือน หลังจากเข้าสู่ช่วงการเปิดดอกก็จะดึง

คอกขวิดออกและเก็บคอกขวิดไว้ จากนั้นจะนำมาใช้ในการนึ่งเชื้อครั้งต่อไป โดยในฟาร์มขนาดใหญ่มีการใช้คอกขวิดจำนวน 150,000 ชิ้น ราคาชิ้นละ 0.10 บาท รวมมูลค่า 15,000.00 บาท มีอายุการใช้งาน 10 ปี ไม่มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน (ตารางที่ 3.3)

เครื่องผสม

เครื่องผสมฟาร์มขนาดใหญ่ ใช้จำนวน 1 เครื่อง ราคาเครื่องละ 40,000 บาท อายุการใช้งาน 10 ปี มีมูลค่าซากเมื่อสิ้นอายุการใช้งานเท่ากับ 6,000.00 บาท (ตารางที่ 3.3)

แผนการผลิตเห็ดยานางิของฟาร์มแต่ละขนาด

แผนการผลิตเห็ดยานางิฟาร์มขนาดเล็ก

ฟาร์มขนาดเล็กมีการผลิตเห็ดยานางิ จำนวน 10,000 ก้อนต่อปี โดยในปีแรกจะเริ่มเพาะเห็ดในเดือนมกราคมจำนวน 10,000 ก้อน จากนั้นจะเก็บเกี่ยวครั้งแรกในเดือนมีนาคม เรื่อยไปจนถึงเดือนธันวาคม โดยใน 1 เดือนจะเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 7 วัน เฉลี่ยวันละ 12 กิโลกรัม ดังนั้นใน 1 เดือนจึงเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 84 กิโลกรัม โดยในการเพาะเห็ด 1 ครั้งสามารถจะผลิตผลผลิตได้ 12 เดือนติดต่อกัน ดังนั้นจากภาพผนวกที่ ก1 จะเห็นได้ว่าการเก็บเกี่ยวครั้งที่ 11 และ 12 จะไปเก็บเกี่ยวในปีการผลิตถัดไป ซึ่งจากแผนการผลิตดังกล่าวจะเห็นว่าฟาร์มขนาดเล็กสามารถผลิตผลผลิตได้ปีที่ 1 ถึง 6 ปีละ 840 กิโลกรัม เมื่อเข้าสู่ปีที่ 7 สามารถมีผลผลิตได้ทั้งปี 1,008 กิโลกรัม ส่วนปีที่ 8 ถึง 9 สามารถผลิตผลผลิตได้ 840 กิโลกรัม และในปีที่ 10 มีผลผลิตทั้งหมด 336 กิโลกรัม (ตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.4 ผลผลิตเห็ดคยานางิจของฟาร์มตัวอย่างขนาดเล็ก จังหวัดนครปฐม

ปีที่	ผลิตผลต่อวัน ต่อรุ่น (กก.)	จำนวนวันที่เก็บ เกี่ยวต่อครั้ง (วัน)	จำนวนครั้ง ที่เก็บเกี่ยว ต่อปี ^{1/}	ผลผลิต ทั้งหมดต่อปี (กก.)	ผลผลิตดอก กละต่อปี (กก.)	ผลผลิตดอก สมบูรณ์ต่อปี (กก.)
1	12	7	10	840.00	42.00	798.00
2	12	7	10	840.00	42.00	798.00
3	12	7	10	840.00	42.00	798.00
4	12	7	10	840.00	42.00	798.00
5	12	7	10	840.00	42.00	798.00
6	12	7	10	840.00	42.00	798.00
7	12	7	12	1,008.00	50.40	957.60
8	12	7	10	840.00	42.00	798.00
9	12	7	10	840.00	42.00	798.00
10	12	7	4	336.00	16.80	319.20

หมายเหตุ: ^{1/} จากภาพผนวกที่ ก1

ที่มา: จากการคำนวณ

แรงงานที่ใช้ในฟาร์ม

การใช้แรงงานในการผลิตเห็ดคยานางิจ (ตารางที่ 3.5) เป็นการผสมระหว่างแรงงานจ้าง และ แรงงานครอบครัว ซึ่งจะมีการใช้แรงงานแตกต่างกันไปตามกิจกรรมดังนี้ การใช้แรงงานในการ เพาะเห็ด ซึ่งมีการบรรจุก้อนเชื้อเห็ดคยานางิจลงถุงพลาสติกพร้อมกับการนึ่งฆ่าเชื้อ มีการจ้างแรงงาน จำนวน 4 คน แบบเหมาจ่าย โดยค่าใช้จ่ายเป็นเงินสด 4,000.00 บาทต่อก้อนเชื้อ 10,000 ก้อน ส่วน แรงงานครัวเรือนจะมีการเย็บเชื้อ จำนวน 1 คน คิดค่าแรงงานที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 140.00 บาท ส่วนค่าแรงงานการเก็บเกี่ยวและการดูแลรักษา ใช้แรงงานครัวเรือนคิดเป็น ค่าแรงงานที่ไม่เป็นเงิน สด 36,890.00 บาท รวมค่าแรงงานเงินสดและไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 40,890.00 บาท

ตารางที่ 3.5 ค่าแรงงานของฟาร์มตัวอย่างขนาดเล็กเฉลี่ยต่อปี จังหวัดนครปฐม

รายการ	ฟาร์มขนาดเล็ก		
	ไม่เป็นเงินสด	เงินสด	รวม
ค่าแรงงานเพาะ (บาท/ปี)	140.00	4,000.00	4,140.00
ค่าแรงการเก็บเกี่ยวและดูแลรักษา (บาท/รอบ)	3,828.13	-	3,828.13
ค่าแรงการเก็บเกี่ยวและดูแลรักษา (บาท/ปี)	36,750.00	-	36,750.00
รวมค่าแรง (บาท/ปี)	36,890.00	4,000.00	40,890.00

ที่มา: คำนวณจากตารางผนวกที่ ก1

ปัจจัยการผลิตอื่นๆ

การใช้ส่วนผสมของฟาร์มขนาดเล็ก มีรายละเอียดดังนี้

- 1) มีการใช้ขี้เถื่อ 5 ตัน เป็นมูลค่า 8,778.00 บาทต่อปี 1 ปีการผลิต
- 2) ใช้ดีเกลือ 10 กิโลกรัม เป็นมูลค่า 96.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 3) กากน้ำตาล 30 กิโลกรัม เป็นมูลค่า 180.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 4) รำข้าว 720 กิโลกรัม เป็นมูลค่า 4,080.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 5) ปูนขาว 110 กิโลกรัม เป็นมูลค่า 294.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 6) แป้งข้าวเหนียว 50 กิโลกรัม เป็นมูลค่า 500.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 7) อีเอ็ม จุลินทรีย์ 9 ลิตร เป็นมูลค่ารวม 612.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 8) หัวเชื้อเห็ดขานางิ ใช้ 250 ขวด เป็นมูลค่า 1,250.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 9) ถุงพลาสติกเป็นชนิดที่ใช้เฉพาะบรรจุส่วนผสมก้อนเชื้อเห็ดเท่านั้น ใช้ทั้งหมด 50 กิโลกรัม เป็นมูลค่า 1,900.00 บาท
- 10) ฝ้ายใช้งานจำนวน 2 เป็นมูลค่า 140.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 11) ค่าน้ำมีการใช้น้ำต่อ 1 ปีการผลิตมูลค่า 1,440.00 บาท
- 12) ค่าไฟจากการเทียบสัดส่วนการใช้ไฟฟ้าของเกษตรกรแล้วพบว่าในฟาร์มขนาดเล็กมีการใช้ไฟต่อปีการผลิต 1,800.00 บาท
- 13) ค่าฟืนมีการซื้อฟืนมูลค่า 2,000.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 14) ค่าบรรจุภัณฑ์เพื่อการบรรจุขายเป็นมูลค่า 570.00 บาท ต่อ 1 ปีการผลิต

รวมมูลค่าทั้งหมดของปัจจัยการผลิตอื่นๆ เท่ากับ 23,798.00 บาทต่อปี 1 ปีการผลิต (ตารางที่ 3.6) ซึ่งเห็นที่บรรจุไว้ในบรรจุภัณฑ์แล้ว แสดงดังภาพที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 ปริมาณและมูลค่าการใช้ปัจจัยการผลิตในการผลิตเห็ดชานาจิของฟาร์มตัวอย่างขนาดเล็ก จังหวัดนครปฐม

ปัจจัยการผลิต	(หน่วย)	ฟาร์มขนาดเล็ก (10,000 ก้อน)		
		ปริมาณ (หน่วย/ปี)	ราคา (บาท/หน่วย)	มูลค่า (บาท/ปี)
- ค่าเชื้อเห็ด	ตัน	5	1,755.60	8,778.00
- ดิเกลื้อ	ก.ก.	10	9.60	96.00
- กากน้ำตาล	ก.ก.	30	6.00	180.00
- รำข้าว	ก.ก.	720	5.67	4,080.00
- ปูนขาว	ก.ก.	110	2.67	294.00
- แป้งข้าวเหนียว	ก.ก.	50	10.00	500.00
- อีเอ็ม จุลินทรีย์	ลิตร	9	68.00	612.00
- หัวเชื้อเห็ดชานาจิ	ขวด	250	5.00	1,250.00
- ถุงพลาสติก	ก.ก.	50	38.00	1,900.00
- ฝ้าย	กระสอบ	2	70.00	140.00
- ค่าน้ำ		-	-	1,440.00
- ค่าไฟ		-	-	1,800.00
- ค่าฟืน (เชื้อ)		-	-	2,000.00
- ค่าบรรจุภัณฑ์		-	-	728.00
รวม				23,798.00

ที่มา: จากการสำรวจเดือนกันยายน 2549

ภาพที่ 3.6 หีดยานางที่บรรจุใส่ในบรรจุภัณฑ์ สำหรับรอการจัดจำหน่าย
ที่มา: จากการสำรวจ

แผนการผลิตหีดยานางฟาร์มขนาดกลาง

ฟาร์มขนาดกลางมีการผลิตหีดยานาง จำนวน 30,000 ก้อนต่อปี โดยแบ่งผลิตปีละ 2 รุ่นๆ ละ 15,000 ก้อน โดยรุ่นแรกเริ่มเพาะหีดในเดือนมกราคมจำนวน 15,000 ก้อน จากนั้นจะเก็บเกี่ยวครั้งแรกในเดือนมีนาคม เรื่อยไปจนถึงเดือนธันวาคม โดยใน 1 เดือนจะเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 7 วัน เฉลี่ยวันละ 18 กิโลกรัม ดังนั้นใน 1 เดือนจึงเก็บเกี่ยวได้ 126 กิโลกรัม ส่วนรุ่นที่ 2 จะเพาะในเดือนกรกฎาคมและจะสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตครั้งแรกของรุ่นที่ 2 ได้ในเดือนกันยายน ดังนั้นตั้งแต่เดือนกันยายนเป็นต้นไป ผลผลิตที่ฟาร์มขนาดกลางผลิตได้ต่อเดือนจะเท่ากับ 126 กิโลกรัม โดยในปีแรกจะเก็บเกี่ยวผลผลิตต่อเดือนได้ 126 กิโลกรัม (มกราคมถึงสิงหาคม)และตั้งแต่เดือนกันยายนถึงธันวาคมจะเก็บเกี่ยวผลผลิตต่อเดือนได้ 252 กิโลกรัม ทำให้ในปีที่ 1 จะมีผลผลิตรวมทั้งปีเท่ากับ 1,764 กิโลกรัม แต่เมื่อเข้าสู่ปีที่ 2 ถึง 9 จะมีผลผลิตต่อปีเท่ากับ 3,024 กิโลกรัม เนื่องจากสามารถเก็บเกี่ยวหีดที่เพาะทั้ง 2 รุ่นได้พร้อมกัน ในปี 10 จะมีผลผลิตเท่ากับ 1,260 กิโลกรัมเนื่องจากไม่มีการเพาะก้อนเชื้อหีดเพิ่ม จากภาพผนวกที่ ก2 และตารางที่ 3.7

ตารางที่ 3.7 ผลผลิตเห็ดคยานาจิของฟาร์มตัวอย่างขนาดกลาง จังหวัดนครปฐม

ปีที่	ผลิตผลต่อวัน ต่อรุ่น (กก.)	จำนวนวันที่เก็บ เกี่ยวต่อครั้ง (วัน)	จำนวนครั้ง ที่เก็บเกี่ยว ต่อปี ^{2/}	ผลผลิต ทั้งหมดต่อปี (กก.)	ผลผลิตดอก กละต่อปี (กก.)	ผลผลิตดอก สมบูรณ์ต่อปี (กก.)
1	18	7	14	1,764.00	88.20	1,675.80
2	18	7	24	3,024.00	151.20	2,872.80
3	18	7	24	3,024.00	151.20	2,872.80
4	18	7	24	3,024.00	151.20	2,872.80
5	18	7	24	3,024.00	151.20	2,872.80
6	18	7	24	3,024.00	151.20	2,872.80
7	18	7	24	3,024.00	151.20	2,872.80
8	18	7	24	3,024.00	151.20	2,872.80
9	18	7	24	3,024.00	151.20	2,872.80
10	18	7	10	1,260.00	63.00	1,197.00

หมายเหตุ: ^{2/} จากภาพผนวกที่ ก2

ที่มา: จากการคำนวณ

แรงงานที่ใช้ในฟาร์ม

ฟาร์มขนาดกลาง การใช้แรงงานในการเพาะ โดยมีการบรรจุก้อนเชื้อเห็ดคยานาจิลง ถูพลาสติกพร้อมกับการนึ่งฆ่าเชื้อ มีการจ้างแรงงานจำนวน 6 คน แบบเหมาโดยค่าใช้จ่ายเป็นเงิน สดเท่ากับ 13,430.00 บาท ส่วนแรงงานครัวเรือนจะมีการจ้างเหมา จำนวน 2 คน คิดค่าแรงที่ไม่เป็น เงินสดเท่ากับ 700.00 บาท ส่วนค่าแรงงานการเก็บเกี่ยวและการดูแลรักษา ใช้แรงงานครัวเรือนคิด เป็น ค่าแรงงานที่ไม่เป็นเงินสด 164,421.25 บาท รวมค่าแรงงานเงินสดและไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 177,851.25 บาท (ตารางที่ 3.8)

ตารางที่ 3.8 ค่าแรงงานของฟาร์มตัวอย่างขนาดกลางเฉลี่ยต่อปี จังหวัดนครปฐม

รายการ	ฟาร์มขนาดกลาง		
	ไม่เป็นเงินสด	เงินสด	รวม
ค่าแรงงานเพาะ (บาท/ปี)	700.00	13,430.00	14,130.00
ค่าแรงการเก็บเกี่ยวและดูแลรักษา (บาท/รอบ)	7,579.69	-	7,579.69
ค่าแรงการเก็บเกี่ยวและดูแลรักษา (บาท/ปี)	163,721.25	-	163,721.25
รวมค่าแรง (บาท/ปี)	164,421.25	13,430.00	177,851.25

ที่มา: คำนวณจากตารางผนวกที่ ก3

ปัจจัยการผลิตอื่นๆ

ฟาร์มขนาดกลางมีปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิตต่างๆ ดังนี้

- 1) จี๋เลื้อย 15 ตัน เป็นมูลค่า 27,000.00 บาทต่อปี 1 ปีการผลิต
- 2) ไร่ดีเกลือ 30 กิโลกรัม เป็นมูลค่า 264.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 3) กากน้ำตาล 90 กิโลกรัม เป็นมูลค่า ราคา 540.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 4) ไร่ข้าว 2,160 กิโลกรัม เป็นมูลค่า 12,240.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 5) ปูนขาว 330 กิโลกรัม เป็นมูลค่า 2,640.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 6) แป้งข้าวเหนียว 150 กิโลกรัมเป็นมูลค่า ราคา 1,440.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 7) อีเอ็ม จุลินทรีย์ ไร่ 27 ลิตร เป็นมูลค่า 1,836.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 8) หัวเชื้อเห็ดยานางิ ไร่ 750 ขวด เป็นมูลค่า 3,750.00 บาทต่อ 1ปีการผลิต
- 9) กุ้งพลาสติกใช้ทั้งหมด 150 กิโลกรัม เป็นมูลค่า 10,500.00 บาท
- 10) ฝ้ายใช้งานจำนวน 6 กระสอบ เป็นมูลค่า 420.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 11) ค่าน้ำมีการใช้น้ำต่อ 1 ปีการผลิต มูลค่า 3,542.40 บาท
- 12) ค่าไฟใช้ไฟต่อ 1 ปีการผลิต 4,428.00 บาท
- 13) ค่าพินมีการซื้อพินในมูลค่า 5,000.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 14) ค่าบรรจุภัณฑ์เพื่อการบรรจุขายเท่ากับ 2,402.40 บาท ต่อ 1 ปีการผลิต

รวมมูลค่าทั้งหมดของปัจจัยการผลิตอื่นๆ เท่ากับกับ 76,002.80 บาทต่อ 1 ปีการผลิต (ตารางที่ 3.9)

ตารางที่ 3.9 ปริมาณและมูลค่าการใช้ปัจจัยการผลิตในการผลิตเห็ดชานาจิของฟาร์มตัวอย่าง
ขนาดกลาง จังหวัดนครปฐม

ปัจจัยการผลิต	ฟาร์มขนาดกลาง (30,000 ก้อน)			
	(หน่วย)	ปริมาณ (หน่วย/ปี)	ราคา (บาท/หน่วย)	มูลค่า (บาท/ปี)
- ค่าขี้เลื่อย	ตัน	15	1,800	27,000.00
- ดิเกลลือ	ก.ก.	30	8.8	264.00
- กากน้ำตาล	ก.ก.	90	6.00	540.00
- รำข้าว	ก.ก.	2,160	5.67	12,240.00
- ปูนขาว	ก.ก.	330	8.00	2,640.00
- แป้งข้าวเหนียว	ก.ก.	150	9.60	1,440.00
- อีเอ็ม จุลินทรีย์	ลิตร	27	68.00	1,836.00
- หัวเชื้อเห็ดชานาจิ	ขวด	750	5.00	3,750.00
- ถุงพลาสติก	ก.ก.	150	38.00	10,500.00
- ฟ้าย	กระสอบ	6	70.00	420.00
- ค่าน้ำ		-	-	3,542.40
- ค่าไฟ		-	-	4,428.00
- ค่าฟืน (ซื้อ)		-	-	5,000.00
- ค่าบรรจุก้อน		-	-	2,402.40
รวม				76,002.80

ที่มา: จากการสำรวจ

แผนการผลิตเห็ดชานาจิฟาร์มขนาดใหญ่

ฟาร์มขนาดใหญ่มีการผลิตเห็ดชานาจิ จำนวน 150,000 ก้อนต่อปี โดยแบ่งผลิตปีละ 6 รุ่นๆ ละ 25,000 ก้อน โดยรุ่นแรกเริ่มเพาะเห็ดในเดือนมกราคมจำนวน 25,000 ก้อน เก็บเกี่ยวครั้งแรกเดือนมีนาคม เพาะเห็ดรุ่นที่ 2 เดือนมีนาคมจากนั้นจะเก็บเกี่ยวครั้งแรกของรุ่นที่ 2 เดือนพฤษภาคม เพาะเห็ดรุ่นที่ 3 เดือนพฤษภาคมและจะเก็บเกี่ยวครั้งแรกของรุ่นที่ 3 ในเดือนกรกฎาคม โดยจะผลผลิตเดือนเว้นเดือนอย่างนี้เรื่อยไปจนถึงเดือนธันวาคม ทำให้ในปีที่ 1 ฟาร์มขนาดใหญ่มีผลผลิต

รวมทั้งปีเท่ากับ 6,300 กิโลกรัม แต่เมื่อเข้าสู่ปีที่ 2 ถึง 9 จะมีผลผลิตต่อปีเท่ากับ 15,120 บาท เนื่องจากสามารถเก็บเกี่ยวเห็ดที่เพาะทั้ง 6 รุ่นได้พร้อมกัน และในปีที่ 10 จะมีผลผลิตเห็ดเท่ากับ 8,820 กิโลกรัม เนื่องจากไม่มีการเพาะก้อนเชื้อเห็ด จากภาพผนวกที่ ก3 และตารางที่ 3.10

ตารางที่ 3.10 ผลผลิตเห็ดคยานาจิของฟาร์มตัวอย่างขนาดใหญ่ จังหวัดนครปฐม

ปีที่	ผลิตผลต่อวัน ต่อรุ่น (กก.)	จำนวนวันที่เก็บ เกี่ยวต่อครั้ง (วัน)	จำนวนครั้ง ที่เก็บเกี่ยว ต่อปี ^{3/}	ผลผลิต ทั้งหมดต่อปี (กก.)	ผลผลิตดอก กละต่อปี (กก.)	ผลผลิตดอก สมบูรณ์ต่อปี (กก.)
1	30	7	30	6,300.00	315.00	5,985.00
2	30	7	72	15,120.00	756.00	14,364.00
3	30	7	72	15,120.00	756.00	14,364.00
4	30	7	72	15,120.00	756.00	14,364.00
5	30	7	72	15,120.00	756.00	14,364.00
6	30	7	72	15,120.00	756.00	14,364.00
7	30	7	72	15,120.00	756.00	14,364.00
8	30	7	72	15,120.00	756.00	14,364.00
9	30	7	72	15,120.00	756.00	14,364.00
10	30	7	42	8,820.00	441.00	8,379.00

หมายเหตุ: ^{3/} จากภาพผนวกที่ ก3

ที่มา: จากการคำนวณ

แรงงานที่ใช้ในฟาร์ม

ฟาร์มขนาดใหญ่ การใช้แรงงานในการเพาะ โดยมีการบรรจุก้อนเชื้อเห็ดคยานาจิลงถุงพลาสติก พร้อมกับการนั่งฆ่าเชื้อ มีการจ้างแรงงานจำนวน 12 คน แบบเหมาโดยค่าใช้จ่ายเป็นเงินสด 75,000.00 บาท ส่วนแรงงานครัวเรือนจะมีการเชิญเชื้อจำนวน 3 คน คิดค่าแรงงานที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 2,756.25 บาท ส่วนค่าแรงงานการเก็บเกี่ยวและการดูแลรักษา ใช้แรงงานครัวเรือนคิดเป็นค่าแรงงานที่ไม่เป็นเงินสด 733,163.50 บาท รวมค่าแรงงานเป็น 808,162.50 บาท (ตารางที่ 3.11)

ตารางที่ 3.11 ค่าแรงงานของฟาร์มตัวอย่างขนาดใหญ่เฉลี่ยต่อปี จังหวัดนครปฐม

รายการ	ฟาร์มขนาดใหญ่		
	ไม่เป็นเงินสด	เงินสด	รวม
ค่าแรงงานเพาะ (บาท/ปี)	2,756.25	75,000.00	77,756.25
ค่าแรงการเก็บเกี่ยวและดูแลรักษา (บาท/รอบ)	11,484.38	-	11,484.38
ค่าแรงการเก็บเกี่ยวและดูแลรักษา (บาท/ปี)	730,406.25	-	730,406.25
รวมค่าแรง (บาท/ปี)	733,162.50	75,000.00	808,162.50

ที่มา: คำนวณจากตารางผนวกที่ ก5

ปัจจัยการผลิตอื่นๆ

ฟาร์มขนาดใหญ่มีปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิตดังนี้

- 1) ใช้น้ำ 75 ตัน เป็นมูลค่า 165,000.00 บาทต่อปี 1 ปีการผลิต
- 2) ใช้น้ำเชื้อ 150 กิโลกรัม เป็นมูลค่า 2,200.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 3) ใช้น้ำ 10,800 กิโลกรัม เป็นมูลค่า 38,500.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 4) ใช้น้ำ 500 กิโลกรัม ราคา กิโลกรัมละ 9.60 บาท เป็นมูลค่า 4,800.00 บาทต่อปี
- 5) ใช้น้ำ 1,650 กิโลกรัม เป็นมูลค่า 1,920.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 6) ใช้น้ำเชื้อหีดยานางใช้ 3,750 ขวด เป็นมูลค่า 12,500.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 7) ใช้น้ำพลาสติกใช้ 750 กิโลกรัม เป็นมูลค่า 52,500.00 บาท ต่อ 1 ปีการผลิต
- 8) ใช้น้ำจำนวน 20 กระสอบ เป็นมูลค่า 1,350.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 9) ค่าไฟฟาร์มขนาดใหญ่ใช้ไฟฟ้าต่อ 1 ปีการผลิต 20,880.00 บาท
- 10) ค่าฟืนมีการซื้อฟืนมูลค่า 8,000.00 บาทต่อ 1 ปีการผลิต
- 11) ค่าบรรจุภัณฑ์เพื่อการบรรจุขายเท่ากับ 12,465.60 บาท ต่อ 1 ปีการผลิต

รวมมูลค่าทั้งหมดของปัจจัยการผลิตฟาร์มขนาดใหญ่เท่ากับ 320,115.60 บาทต่อปี 1 ปีการผลิต (ตารางที่ 3.12)

ตารางที่ 3.12 ปริมาณและมูลค่าการใช้ปัจจัยการผลิตในการผลิตเห็ดชานาจิของฟาร์มตัวอย่าง
ขนาดใหญ่ จังหวัดนครปฐม

ปัจจัยการผลิต	ฟาร์มขนาดใหญ่ (150,000 ก้อน)			
	(หน่วย)	ปริมาณ (หน่วย/ปี)	ราคา (บาท/หน่วย)	มูลค่า (บาท/ปี)
- ค่าขี้เลื่อย	ตัน	75	2,200.00	165,000.00
- ดิเกลื้อ	ก.ก.	150	14.67	2,200.00
- รำข้าว	ก.ก.	10,800	3.56	38,500.00
- ยิปซั่ม	ก.ก.	500	9.60	4,800.00
- ปูนขาว	ก.ก.	1,650	1.16	1,920.00
- หัวเชื้อเห็ดชานาจิ	ขวด	3,750	3.33	12,500.00
- ถุงพลาสติก	ก.ก.	750	70.00	52,500.00
- ฝ้าย	กระสอบ	20	67.50	1,350.00
- ค่าไฟ		-	-	20,880.00
- ค่าฟืน (ซื้อ)		-	-	8,000.00
- ค่าบรรจุภัณฑ์		-	-	12,465.60
รวม				320,115.60

ที่มา: จากการสำรวจ

ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา

ในการศึกษาครั้งนี้ฟาร์มขนาดเล็ก มีการซ่อมแซมโรงเรือน 1 ครั้ง มูลค่า 3,000.00 บาท ส่วน ฟาร์มขนาดกลาง และฟาร์มขนาดใหญ่ไม่มีการซ่อมแซมสินทรัพย์ (ตารางที่ 3.1 ตารางที่ 3.2 และตารางที่ 3.3 ตามลำดับ)

รายได้จากการทำฟาร์มเห็ดชานาจิ

จากการสำรวจพบว่าราคาขายเห็ดของฟาร์มขนาดเล็กออกสมบูรณ์เท่ากับกิโลกรัมละ 140.00 บาท ดอกคละขายกิโลกรัมละ 80.00 บาท ส่วนฟาร์มขนาดกลางขายดอกสมบูรณ์กิโลกรัม

ละ 140.00 บาท ดอกคละกิโลกรัมละ 90.00 บาท ขณะที่ฟาร์มขนาดใหญ่ขายดอกสมบูรณ์กิโลกรัมละ 150.00 บาท ดอกคละกิโลกรัมละ 90.00 บาท โดยแต่ละฟาร์มสามารถแยกรายละเอียดของรายได้ดังต่อไปนี้

รายได้ของฟาร์มขนาดเล็ก

1. รายได้จากการขายเห็ดคยานางิเป็นรายได้ที่เกิดจากการจำหน่ายเห็ดดอกสมบูรณ์และเห็ดดอกคละ โดยในปีที่ 1 - 6 สามารถผลิตเห็ดดอกสมบูรณ์ได้ทั้งสิ้น 798 กิโลกรัม ดอกคละได้ 42 กิโลกรัม ซึ่งมีรายได้จากการจำหน่ายดอกสมบูรณ์เท่ากับ 111,720.00 บาทต่อปี ดอกคละเท่ากับ 3,360.00 บาท รวมรายได้จากการจำหน่ายเห็ดคยานางิเท่ากับ 115,080.00 บาทต่อปี ส่วนในปีที่ 7 สามารถผลิตเห็ดดอกสมบูรณ์ได้ทั้งสิ้น 958 กิโลกรัม ดอกคละได้ 50 กิโลกรัม ซึ่งมีรายได้จากการจำหน่ายดอกสมบูรณ์เท่ากับ 134,120 บาทต่อปี ดอกคละเท่ากับ 4,000 บาท รวมรายได้จากการจำหน่ายเห็ดคยานางิเท่ากับ 138,096.00 บาทต่อปี ในปีที่ 8 - 9 สามารถผลิตเห็ดดอกสมบูรณ์ได้ทั้งสิ้น 798 กิโลกรัม ดอกคละได้ 42 กิโลกรัม ซึ่งมีรายได้จากการจำหน่ายดอกสมบูรณ์เท่ากับ 111,720.00 บาทต่อปี ดอกคละเท่ากับ 3,360.00 บาท รวมรายได้จากการจำหน่ายเห็ดคยานางิเท่ากับ 115,080.00 บาทต่อปี และในปีที่ 10 สามารถผลิตเห็ดดอกสมบูรณ์ได้ทั้งสิ้น 44,688 กิโลกรัม ดอกคละได้ 16.8 กิโลกรัม ซึ่งมีรายได้จากการจำหน่ายดอกสมบูรณ์เท่ากับ 44,688.00 บาทต่อปี ดอกคละเท่ากับ 1,344.00 บาท รวมรายได้จากการจำหน่ายเห็ดคยานางิเท่ากับ 46,032.00 บาทต่อปี (ตารางผนวกที่ ก7 และตารางที่ 3.13)

2. รายได้จากการขายมูลค่าซากของสินทรัพย์ ซึ่งมีอายุการใช้งาน 10 ปี โดยมีมูลค่าเท่ากับ 20,500.00 บาท (ตารางที่ 3.13)

3. รายได้จากการจำหน่ายที่ดิน โดยคำนวณจากมูลค่าอนาคตของที่ดิน ซึ่งใช้อัตราเพิ่มร้อยละ 10 โดยมีมูลค่าเท่ากับ 518,748.49 บาท (ตารางที่ 3.13)

ตารางที่ 3.13 รายได้รวมของฟาร์มตัวอย่างขนาดเล็ก จังหวัดนครปฐม

(หน่วย: บาท)

รายการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
รายได้จากการขายเห็ด ^{4/}	115,080.00	115,080.00	115,080.00	115,080.00	115,080.00
มูลค่าซากสัตว์ ^{5/}	-	-	-	-	-
มูลค่าที่ดิน	-	-	-	-	-
รายได้รวม	115,080.00	115,080.00	115,080.00	115,080.00	115,080.00

รายการ (ต่อ)	ปีที่ 6	ปีที่ 7	ปีที่ 8	ปีที่ 9	ปีที่ 10
รายได้จากการขายเห็ด ^{4/}	115,080.00	138,096.00	115,080.00	115,080.00	46,032.00
มูลค่าซากสัตว์ ^{5/}	-	-	-	-	20,500.00
มูลค่าที่ดิน	-	-	-	-	518,748.49
รายได้รวม	115,080.00	138,096.00	115,080.00	115,080.00	585,280.49

หมายเหตุ: ^{4/} จากตารางผนวกที่ ก7

^{5/} จากตารางที่ 3.1

ที่มา: จากการคำนวณ

รายได้ของฟาร์มขนาดกลาง

1. รายได้จากการขายเห็ดชานาจิเป็นรายได้ที่เกิดจากการจำหน่ายเห็ดดอกสมบูรณ์และเห็ดดอกกละ โดยในปีที่ 1 สามารถผลิตเห็ดดอกสมบูรณ์ได้ทั้งสิ้น 1,675.80 กิโลกรัม ดอกกละได้ 88.20 กิโลกรัม ซึ่งมีรายได้จากการจำหน่ายดอกสมบูรณ์เท่ากับ 234,612.00 บาทต่อปี ดอกกละเท่ากับ 7,938.00 บาท รวมรายได้จากการจำหน่ายเห็ดชานาจิในปีที่ 1 เท่ากับ 242,550.00 บาท ส่วนในปีที่ 2-9 สามารถผลิตเห็ดดอกสมบูรณ์ได้ทั้งสิ้น 2,872.80 กิโลกรัม ดอกกละได้ 151.20 กิโลกรัม ซึ่งมีรายได้จากการจำหน่ายดอกสมบูรณ์เท่ากับ 402,192.00 บาทต่อปี ดอกกละเท่ากับ 13,608.00 บาท รวมรายได้จากการจำหน่ายเห็ดชานาจิในปีที่ 2 ถึงปีที่ 9 เท่ากับ 415,800.00 บาทต่อปี และในปีที่ 10 สามารถผลิตเห็ดดอกสมบูรณ์ได้ทั้งสิ้น 1,197.00 กิโลกรัม ดอกกละได้ 63 กิโลกรัม ซึ่งมีรายได้จากการจำหน่ายดอกสมบูรณ์เท่ากับ 167,580.00 บาท ดอกกละเท่ากับ 5,670 บาท รวมรายได้จากการจำหน่ายเห็ดชานาจิในปีที่ 10 เท่ากับ 173,250.00 บาท (ตารางผนวกที่ ก8 และตารางที่ 3.14)

2. รายได้จากการขายมูลค่าซากของสินทรัพย์ ซึ่งมีอายุการใช้งาน 10 ปี โดยมีมูลค่าเท่ากับ 41,100.00 บาท (ตารางที่ 3.14)

3. รายได้จากการจำหน่ายที่ดิน โดยคำนวณจากมูลค่าโอนาคของที่ดิน ซึ่งใช้อัตราเพิ่มร้อยละ 10 โดยมีมูลค่าเท่ากับ 518,748.49 บาท (ตารางที่ 3.14)

ตารางที่ 3.14 รายได้รวมของฟาร์มตัวอย่างขนาดกลาง จังหวัดนครปฐม

(หน่วย: บาท)

รายการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
รายได้จากการขายเห็ด ^{6/}	242,550.00	415,800.00	415,800.00	415,800.00	415,800.00
มูลค่าซากสินทรัพย์ ^{7/}	-	-	-	-	-
มูลค่าที่ดิน	-	-	-	-	-
รายได้รวม	242,550.00	415,800.00	415,800.00	415,800.00	415,800.00

รายการ (ต่อ)	ปีที่ 6	ปีที่ 7	ปีที่ 8	ปีที่ 9	ปีที่ 10
รายได้จากการขายเห็ด ^{6/}	415,800.00	415,800.00	415,800.00	415,800.00	173,250.00
มูลค่าซากสินทรัพย์ ^{7/}	-	-	-	-	41,100.00
มูลค่าที่ดิน	-	-	-	-	518,748.49
รายได้รวม	415,800.00	415,800.00	415,800.00	415,800.00	733,098.49

หมายเหตุ: ^{6/} จากตารางผนวกที่ ก8

^{7/} จากตารางที่ 3.2

ที่มา: จากการคำนวณ

รายได้ของฟาร์มขนาดใหญ่

1. รายได้จากการขายเห็ดชานางเป็นรายได้ที่เกิดจากการจำหน่ายเห็ดดอกสมบูรณ์และเห็ดดอกละ โดยในปีที่ 1 สามารถผลิตเห็ดดอกสมบูรณ์ได้ทั้งสิ้น 5,985 กิโลกรัม ดอกละได้ 315 กิโลกรัม ซึ่งมีรายได้จากการจำหน่ายดอกสมบูรณ์เท่ากับ 897,750.00 บาทต่อปี ดอกละเท่ากับ 28,350.00 บาท รวมรายได้จากการจำหน่ายเห็ดชานางในปีที่ 1 เท่ากับ 926,100.00 บาท ส่วนในปีที่ 2-9 สามารถผลิตเห็ดชานางได้ทั้งสิ้น 14,364 กิโลกรัม ดอกละได้ 756 กิโลกรัม ซึ่งมี

รายได้จากการจำหน่ายดอกสมบุรณ์เท่ากับ 2,154,600.00 บาทต่อปี ดอกกละเท่ากับ 68,040.00 บาท รวมรายได้จากการจำหน่ายเห็ดยานางิในปีที่ 2 ถึงปีที่ 9 เท่ากับ 2,222,640.00 บาทต่อปี และในปีที่ 10 ผลิตเห็ดดอกสมบุรณ์ได้เท่ากับ 8,379.00 กิโลกรัม ดอกกละได้ 441.00 กิโลกรัม ซึ่งมีรายได้จากการจำหน่ายดอกสมบุรณ์เท่ากับ 1,256,850 บาทต่อปี ดอกกละเท่ากับ 39,690 บาท รวมรายได้จากการจำหน่ายเห็ดยานางิในปีที่ 10 เท่ากับ 1,296,540 บาท (ตารางผนวกที่ ก9 และตารางที่ 3.15)

2. รายได้จากการขายมูลค่าซากของสินทรัพย์ ซึ่งมีอายุการใช้งาน 10 ปี โดยมีมูลค่าเท่ากับ 75,750.00 บาท (ตารางที่ 3.15)

3. รายได้จากการจำหน่ายที่ดิน โดยคำนวณจากมูลค่าอนาคตของที่ดิน ซึ่งใช้อัตราเพิ่มร้อยละ 10 โดยมีมูลค่าเท่ากับ 1,296,871.23 บาท (ตารางที่ 3.15)

ตารางที่ 3.15 รายได้รวมของฟาร์มตัวอย่างขนาดใหญ่ จังหวัดนครปฐม

(หน่วย: บาท)

รายการ	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
รายได้จากการขายเห็ด ^{8/}	926,100.00	2,222,640.00	2,222,640.00	2,222,640.00	2,222,640.00
มูลค่าซากสินทรัพย์ ^{9/}	-	-	-	-	-
มูลค่าที่ดิน	-	-	-	-	-
รายได้รวม	926,100.00	2,222,640.00	2,222,640.00	2,222,640.00	2,222,640.00

รายการ (ต่อ)	ปีที่ 6	ปีที่ 7	ปีที่ 8	ปีที่ 9	ปีที่ 10
รายได้จากการขายเห็ด ^{8/}	2,222,640.00	2,222,640.00	2,222,640.00	2,222,640.00	1,296,540.00
มูลค่าซากสินทรัพย์ ^{9/}	-	-	-	-	75,750.00
มูลค่าที่ดิน	-	-	-	-	1,296,871.23
รายได้รวม	2,222,640.00	2,222,640.00	2,222,640.00	2,222,640.00	2,669,161.23

หมายเหตุ: ^{8/} จากตารางผนวกที่ ก9

^{9/} จากตารางที่ 3.3

ที่มา: จากการคำนวณ

จากตารางรายได้ที่แยกพิจารณาในแต่ละฟาร์มพบว่า ฟาร์มขนาดเล็กมีรายได้จากการขายเห็ดต่อปีตั้งแต่ปีที่ 1 ถึง ปีที่ 6 เท่ากัน เนื่องจากแผนการผลิตของฟาร์มขนาดเล็กที่อ้างอิงจากภาพผนวกที่ ก7 จะเห็นว่าปริมาณผลผลิตในแต่ละปีมีจำนวนเท่ากัน แต่ในปีที่ 7 ปริมาณผลผลิตเห็ดมากกว่าปีอื่น ๆ เนื่องจากไม่มีการทำก้อนเชื้อเห็ด จึงสามารถเปิดดอกเห็ดได้ผลผลิตเห็ดทุกเดือน ส่วนในปีที่ 8 และปีที่ 9 มีการผลิตเหมือนปีที่ 1 ถึง 6 จึงมีปริมาณผลผลิตเท่ากัน ในปีที่ 10 ไม่มีการทำก้อนเชื้อเห็ด มีผลผลิตลดลงกว่าปีอื่น ๆ ส่วนฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่จะพบว่าในปีแรกของการมีรายได้จากการขายเห็ดต่ำกว่าปีอื่น ๆ เนื่องจากในปีแรกของโครงการฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ไม่สามารถผลิตเห็ดได้เต็มกำลังการผลิต ดังนั้นผู้ผลิตเห็ดยานางในฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่จึงจำเป็นต้องมีเงินทุนหมุนเวียนในช่วงต้นของอายุโครงการด้วยสัดส่วนที่สูงกว่าฟาร์มขนาดเล็ก